

ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра менеджменту та міжнародного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. ректора

В.М. Миронюк

» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БК 1.3. – Цивільний захист

(код і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	073 «Менеджмент»
освітньо-професійна програма	«Менеджмент організацій і адміністрування»
компонент освітньо-професійної програми	вибіркова
мова викладання	українська

Львів – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «**Цивільний захист**» для здобувачів освіти ВНЗ «ПрАТ «Львівський інститут менеджменту» за освітньою програмою «Менеджмент»

Розробник:

доцент, кандидат технічних наук, доцент
/посада, науковий ступінь та вчене звання/

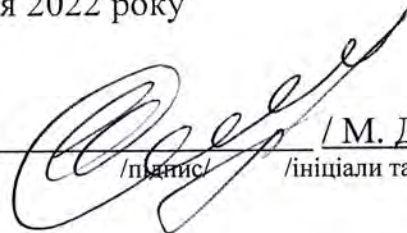

/підпис/

/ Н. В. Ступницька /
/ініціали та прізвище/

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних економічних та природничих дисциплін
Протокол № 1 від 11 серпня 2022 року

Робоча програма розглянута та схвалена науково-методичною радою Львівського інституту менеджменту
Протокол № 1 від 12 серпня 2022 року

Гарант освітньої програми

/підпис/

/ М. Д. Янків /
/ініціали та прізвище/

1. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів/год.	2,5/75	3/90
Усього годин аудиторної роботи, у т.ч.:	26	8
• лекційні заняття, год.	13	4
• семінарські заняття, год.	-	-
• практичні заняття, год.	13	4
• лабораторні заняття, год.	-	-
Усього годин самостійної роботи, у т.ч.:	49	67
• контрольні роботи, к-сть/год.	-	-
• розрахункові (розрахунково-графічні) роботи, к-сть/год.	-	-
• індивідуальне науково-дослідне завдання, к-сть/год.	-	-
• підготовка до навчальних занять та контрольних заходів, год.	49	67
Залік	•	•

Частка аудиторного навчального часу здобувача освіти у відсотковому вимірі:

денної форми навчання – 34,7%

заочної форми навчання – 10,7%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни:

набуття знань та умінь для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку

2.2. Завдання навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми є

засвоєння студентами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування надзвичайних ситуацій, побудови моделей їхнього розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на відвернення надзвичайних ситуацій, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у здобувачів освіти компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.
----	--

Загальні компетентності:

ЗК 01	Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК 03	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
ЗК 04	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 08	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності:

СК 01	Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.
СК 02	Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.
СК 08	Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.
СК 09	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

2.3. Результати навчання відповідно до освітньої програми та методи їх оцінювання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен бути здатним продемонструвати такі програмні **результати навчання**:

	Результат навчання	Методи навчання і викладання	Методи оцінювання рівня досягнення результатів навчання
ПРН 01	Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.	Лекції, практичні заняття – інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, евристичний метод, метод проблемного викладу, самостійна робота – репродуктивний метод, дослідницький метод	Поточний контроль – виконання та захист практичних робіт, усне та фронтальне опитування. Методи оцінювання знань: вибіркоче усне опитування; тести, бліц опитування.
ПРН 02	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.	Лекції, практичні заняття – інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, евристичний метод, метод проблемного викладу, самостійна робота – репродуктивний метод.	Поточний контроль – виконання та захист практичних робіт, усне та фронтальне опитування. Методи оцінювання знань: вибіркоче усне опитування; тести
ПРН 06	Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.	Лекції, практичні заняття – інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, евристичний метод, метод проблемного викладу, самостійна робота – репродуктивний метод, дослідницький метод	Поточний контроль – виконання та захист практичних робіт, усне та фронтальне опитування. Методи оцінювання знань: вибіркоче усне опитування; тести
ПРН 13	Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).	Лекції, практичні заняття – інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, евристичний метод, метод проблемного викладу, самостійна робота – репродуктивний метод, дослідницький метод	Поточний контроль – виконання та захист практичних робіт, усне та фронтальне опитування. Методи оцінювання знань: вибіркоче усне опитування; тести, бліц опитування.

2.4. Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: базові знання з дисциплін: «Охорона праці в галузі», «Публічне адміністрування», «Менеджмент організацій», що необхідні для опанування компетентностями.

Постреквізити: знання, отримані під час вивчення навчальної дисципліни, будуть використовуватись при опануванні: «Управління змінами», «Інвестиційний менеджмент», «Економіка та зовнішньоекономічні зв'язки України», «Оцінка та оптимізація ризиків», «Міжнародне право», «Управління конкурентоспроможністю», а також при проходженні переддипломної практики та написанні кваліфікаційної магістерської роботи.

3. Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Цивільний захист» об'єднує систему знань і навиків для виконання заходів цивільного захисту (ЦЗ) персоналом об'єктів господарювання і населенням при загрозі і виникненні надзвичайних ситуацій (НС) природного і техногенного характеру згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами. Дисципліна передбачає вивчення питань цивільного захисту відповідно до особливостей професійної діяльності майбутніх фахівців. Тематика матеріалу пов'язана з прогнозуванням негативних наслідків надзвичайних ситуацій і забезпеченням заходів захисту об'єктів господарювання в зонах природних і техногенних надзвичайних ситуацій.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Лекційні заняття

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	<p>Тема 1. Цивільний захист України: історія розвитку, головні завдання та сучасна організаційна структура</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія становлення цивільного захисту в Україні та головні положення міжнародного права з питань захисту людей. 2. Завдання та організаційна структура цивільного захисту України. 3. Єдина система цивільного захисту, режими її функціонування. 4. Організаційна структура цивільного захисту об'єкта господарювання. <p>Література: 1- 5, 8</p>	2	1
2	<p>Тема 2. Надзвичайні ситуації та їх класифікація</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація надзвичайних ситуацій за масштабами і за причинами походження. 2. Надзвичайні ситуації природного характеру. 3. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. 4. Територіальні та галузевий моніторинг за об'єктами, ресурсами, процесами, системами захисту та ліквідації наслідків НС. <p>Література: 1, 2, 3, 5, 7</p>	1	1

№ з\п	Назви тем	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
3	<p>Тема 3. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідентифікація та паспортизація об'єктів господарювання щодо визначення потенційної небезпеки. 2. Визначення та аналіз небезпек, пов'язаних з порушенням умов безпечної експлуатації об'єктів господарювання. 3. Головні етапи аналізу надзвичайних ситуацій та прогнозування їхніх наслідків. 4. Зонування територій за ступенем небезпеки. <p>Література: 1, 2, 3, 5, 8, 9</p>	2	-
4	<p>Тема 4. Планування заходів з питань цивільного захисту</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структурно-функціональна модель протидії НС (попереджувальна, компенсаційна, комплексна). 2. Загальні принципи превентивного та оперативного (аварійного) планування заходів щодо зниження ризиків і зменшення масштабів НС. 3. Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів щодо запобігання та мінімізації наслідків НС природного характеру. 4. Особливості планування дій персоналу щодо локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій на ПНО та пом'якшення їхніх наслідків. <p>Література: 1, 2, 3, 5-8,</p>	1	-
5	<p>Тема 5. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація вибухо-, пожежонебезпечних зон. Характеристика ступенів руйнування. 2. Оцінка стійкості роботи ОГ внаслідок вибуху газоповітряної суміші. 3. Вимоги пожежної безпеки до шляхів евакуації. 4. Планування дій персоналу підприємств та організацій при пожежах. <p>Література: 1, 2, 3, 5, 8, 10</p>	2	-
6	<p>Тема 6. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристики зон радіоактивного, хімічного та біологічного зараження. 2. Вихідні дані для оцінки радіаційної обстановки при аваріях на АЕС та хімічної обстановки при аваріях на хімічно небезпечних об'єктах. 3. Розрахунок масштабів радіоактивного та хімічного забруднення та прогнозування районів, на які можуть поширитися їх уражаючі чинники. 4. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного та хімічного впливу на ОГ та АТО. <p>Література: 1, 2, 3, 5, 8,</p>	1	1

№ з/п	Назви тем	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
7	<p>Тема 7. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС</p> <p>План</p> <p>1. Причини виникнення руйнувань будівель і споруд внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру.</p> <p>2. Оцінка інженерної обстановки та характеристика ступенів руйнувань.</p> <p>3. Інженерна підготовка зсувних та зсувонебезпечних територій.</p> <p>4. Методика оцінки збитків від наслідків НС за основними його видами.</p> <p>Література: 1-4, 5, 8, 9, 10</p>	2	0,5
8	<p>Тема 8. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту</p> <p>План</p> <p>1. Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим.</p> <p>2. Страховий механізм відшкодування збитків від НС.</p> <p>3. Поняття державного резерву, його склад, призначення.</p> <p>4. Економічний ефект від застосування заходів захисту населенні і територій від НС та його розрахунок.</p> <p>Література: 1-4, 5, 7, 9</p>	2	0,5
	Усього годин	13	4

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Цивільний захист України: історія розвитку, головні завдання та сучасна організаційна структура	1	0,5
2	Надзвичайні ситуації та їх класифікація	2	0,5
3	Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС	2	0,5
4	Планування заходів з питань цивільного захисту	2	0,5
5	Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та противибуховий і протипожежний захист ОГ. Розрахунок необхідного часу на евакуацію людей із приміщень різного призначення, у яких виникає пожежа	1	0,5
6	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження. Розрахунок масштабів радіоактивного та хімічного забруднення та прогнозування районів, на які можуть поширитися їх уражаючі чинники.	2	0,5
7	Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту. Концепція організації надання медичної допомоги населенню за умов НС	1	0,5
8	Захисні споруди ЦЗ. Засоби індивідуального захисту населення. Захист населення в надзвичайних ситуаціях.	2	0,5
	Разом	13	4

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Самостійне опрацювання теми :	10	30
	Питання правового регулювання цивільного захисту у Кодексі цивільного захисту України від 01.07.2013р.		
2	Вивчення тем лекційного курсу.	20	37
3	Підготовка до виконання практичних робіт.	19	10
Усього годин		49	67

5. Опис методів діагностики знань

У процесі поточного та семестрового контролів використовуються наступні методи діагностики знань результатів навчання здобувачів освіти: тестування, бліц-опитування, усне опитування, фронтальне письмове опитування.

1. Поточний контроль на лекційних заняттях проводиться з метою виявлення готовності студента до занять у таких формах:

- вибіркоче усне опитування перед початком занять;
- оцінка активності студента у процесі занять, внесених пропозицій, оригінальних рішень, уточнень і визначень, доповнень попередніх відповідей;
- тестування по завершенню вивчення лекційних модулів та заліковий тест по завершенню курсу.

2. Виконання практичних робіт за індивідуальними завданнями (розрахункові завдання, аналіз виробничої ситуації) – оцінка якості і повноти виконання індивідуальних завдань, усне опитування.

3. Оцінювання рівня освоєння студентами теоретичного матеріалу дисципліни відбувається у вигляді проходження модульного тестування та залікового тесту по завершенню вивчення курсу. (тести на достовірність, відповідність, впізнання).

6. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Поточне оцінювання							Залік
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2				
ПР1	ПР2	ПР3	ПР4	ПР5	ПР6	ПР7	
15	15	15	15	15	15	10	Σ100

ПР – практичне заняття

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчальна та робоча програми.
2. Навчальний посібник, підручник, курс лекцій, презентації.
3. Методичні рекомендації до семінарських занять із курсу.
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.
5. Завдання для контрольних (модульних) робіт та питання на залік.

8. Рекомендована література

Базова

1. Поліщук О. В., Христич О. В., Томчук М. А. Цивільний захист : навч. посібн. Вінниця : ВНТУ, 2015. 107 с.
2. Васійчук В. О., Гончарук В. Є., Качан С. І., Мохняк С. М. Основи цивільного захисту : навч. посібник. Львів : Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2010. 384 с.
3. Козяр М. М., Бедрій Я. І., Станіславчук О. В. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2011. 458 с.
4. Основи цивільного захисту : навч. посібник / В.О. Васійчук, В. Є Гончарук, С. І. Качан, С. М. Мохняк. Львів : Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2010. 417 с.
5. Цивільний захист : конспект лекцій / за ред. В. Є. Гончарука / В. О. Васійчук, В. Є. Гончарук, О. С. Дацько, С. І. Качан, О. І. Козій, В. В. Ляхов та ін. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. 208 с.

Допоміжна

6. Дії людини в умовах небезпечних подій / за заг. ред. М. А. Скидана. Київ : КІМ, 2010. 148 с.
7. Реагування на надзвичайні ситуації : навч. посібн. Київ : Вид-во "Бланк-Прес", 2014. 210 с.
8. Сисоєнко Н. В., Плахута В. В., Пакушина Л. З. Цивільний захист : навчально-методичний посібник. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2012. 308 с.
9. Системи оповіщення цивільного захисту: навч. посібн. Одеса : ОНАС ім. О.С. Попова, 2012. 76 с.
10. Стеблюк М. І. Цивільна оборона та цивільний захист : навч. посібн. для вузів. Київ : Знання, 2013, 487 с.
11. Управління силами цивільного захисту під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій: конспект лекцій / Укладачі: В. О. Собина, І. М. Неклонський, В. О. Самарін, Д. В. Дяченко. Харків : НУЦЗ України, 2015. 166 с.
12. Ядерна зброя (медичні аспекти) навч. посіб. / В. Ф. Торбін, В. В. Вороненко та ін. Тернопіль : ТДМУ, 2012. 192.

Інформаційні ресурси

13. Верховна Рада України. URL : <http://www.rada.kiev.ua> .
14. Кабінет Міністрів України. URL : <http://www.kmu.gov.ua/>.
15. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. URL : <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.

16. Міністерство екології та природних ресурсів України. URL : <http://www.menr.gov.ua/>.
17. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи. URL : <http://www.mns.gov.ua/>.
18. Рада національної безпеки і оборони України. URL : <http://www.rainbow.gov.ua/>.
19. Постійне представництво України при ООН. URL : <http://www.uamission.org/>.
20. Північноатлантичний альянс (НАТО). URL : <http://www.nato.int/>.
21. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації. URL : <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
22. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території. URL : <http://www.scgis.ru/russian/>.
23. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру. URL : <http://chronicl.chat.ru/>.
24. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства. URL : <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
25. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України. URL : <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
26. Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду). URL : <http://www.dnopr.kiev.ua>

9. Узгодження з іншими навчальними дисциплінами

№з/п	Назва навчальної дисципліни, щодо якої проводиться узгодження	Прізвище та ініціали викладача	Підпис
1	Фінансовий менеджмент	Кулініч Т.В.	
2	Публічне адміністрування	Процак К.В.	

10. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

№з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата і № протоколу засідання кафедри	Примітки (причини, ініціатори тощо)